

СТРАТЕГИЯ НА СЪВЕТА НА ЕВРОПА ЗА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО

2012-2015 г.

Кратко резюме

Хоризонталната програма на Съвета на Европа „Да изградим Европа за и с децата” започна през 2006 г. в отговор на мандат, предоставен в резултат на Третата среща на върха на държавните и правителствени ръководители от Съвета на Европа (Варшава, 2005 г.).

Стратегията за правата на детето 2012-2015 г. предлага визия за ролята на Съвета на Европа и действия в тази област, имайки предвид достигнатия напредък през последните два политически цикъла (последният от които наречен Стокхолмската стратегия), нуждите на правителствата и предизвикателствата, определени от международната общност. Стратегията е резултат от **широки консултации с правителства, парламентаристи, ключови международни организации и представители на гражданското общество**. Тя се основава също и на анализ на проучвания и консултации с деца.

За да изпълни ролята си на катализатор за осъществяването на Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на децата в Европа, първостепенната цел за периода 2012-2015 г. на програмата ”Да изградим Европа за и с децата” ще бъде **постигането на ефективно прилагане на съществуващите стандарти за правата на децата**. За тази цел програмата ще осигури политически насоки и подкрепа на държавите-членки при прилагането на стандартите на Обединените нации и Съвета на Европа, ще насърчава цялостен и интегриран подход за правата на децата и ще идентифицира мерки за справяне със старите и новите предизвикателства в тази област.

Програмата ще се фокусира върху **четири стратегически цели**:

1. насърчаване на услуги и системи, съобразени с интересите на детето;
2. премахване на всички форми на насилие върху децата;
3. гарантиране правата на децата в уязвимо положение;

4. насърчаване на участието на деца.

Програмата ще продължи да мобилизира и координира участието на всички органи и институции на Съвета на Европа, като включва правата на децата в контролните си органи и механизмите за човешките права, както и във всички свои политически области и дейности. Освен това програмата ще координира и укрепва партньорствата с други международни организации, професионални мрежи и гражданското общество като цяло.

Да изградим Европа за и с децата

Стратегия за периода 2012-2015 г.

2006-2011 – Поставяне на начало на процеса и оценяване на напредъка

Предистория

Третата среща на най-високо равнище на държавните и правителствените ръководители на Съвета на Европа (2005) възложи на Организацията да включи правата на децата във всички свои политики, да координира всички дейности за деца и да премахне всички форми на насилие над деца. В отговор Съветът на Европа започна програмата "Да изградим Европа за и с децата" в Монако през април 2006 г. Програмата завърши два политически цикъла (последният от които наречен Стокхолмската стратегия), които доведоха до редица постижения и набелязаха предстоящите предизвикателства.

Постигания

През първите два политически цикъла (2006-2009 г. и 2009-2011 г.) програмата:

- разви нови работни методи и укрепи капацитета на Съвета на Европа да изпълни своя мандат, основно чрез създаването на многостранна платформа за правата на детето¹ и чрез обучаване на персонала на Съвета на Европа за правата на децата и участието на децата;
- включи правата на децата на практика във всички политически области сред главните заинтересовани страни на Съвета на Европа и партньори в

¹ Включително правителствени координационни центрове, Тематичния координатор на Комитета на министрите, Оперативната група на секретариатите, представители на органи и институции на Съвета на Европа, международни организации и гражданското общество.

Европа и разработи цялостен подход за правата на децата, който представлява допълнение към програмата на Обединените нации;

- определи необходимостта от и подпомогна за съставянето, приемането и насърчаването на нови стандарти² и политически насоки (включително национални стратегии за предотвратяване насилието върху деца, правосъдие, съобразено с интересите на децата, здравни и социални услуги);
- постигна основни промени в законодателството и политиката относно правата на децата в държавите-членки предимно чрез своите две кампании (премахване на телесното наказание на децата и прекратяване на сексуалното насилие над децата);
- увеличи достъпа на деца до информация и участие чрез създаването на подходящи за децата материали, разработване на политически прегледи за участието на деца и провеждане на консултации с тях;
- разви сътрудничество с ключови международни партньори, с които от обмяна на информация достигна до съвместно планиране и прилагане.

Оставащи предизвикателства

Все още остават предизвикателства в следните четири области:

Превенция: няма достатъчно действия на национално ниво за политики на превенция, обучаване на професионалисти и повишаването на обществената осведоменост за децата като истински притежатели на права. Лицата, отговорни за вземането на решения не са придали необходимото значение на събирането

² Включително Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие CETS № 201, Европейската конвенция за осиновяването на деца (изменена) (CETS № 202), Препоръка [Rec\(2005\)5](#) за правата на деца, живеещи в домове за настаняване, Препоръка [Rec\(2006\)12](#) за даване на права на децата в новата информационна и комуникационна среда, Препоръка [Rec\(2006\)19](#) за политика на подкрепяне на положителното упражняване на родителски грижи, Препоръка [CM/Rec\(2008\)4](#) относно укрепването на интеграцията на децата на мигранти и лица с имигрантски произход, Препоръка [CM/Rec\(2009\)4](#) за образование на ромите и пътуващите общности в Европа, Препоръка [CM/Rec\(2009\)10](#) за интегрирани национални стратегии за закрила на деца от насилие, двете насоки на Комитета на министрите на Съвета на Европа: за правосъдие и здравеопазване, съобразени с интересите на децата, както и Препоръка [CM/Rec\(2011\)12](#) за правата на децата и социални услуги, подходящи за деца и семейства.

на подробни данни, нужни за успешното управление и осъществяване на различни политики и услуги на национално и местно ниво.

Защита: милиони деца в Европа все още се нуждаят от защита: децата продължават да бъдат жертви на злоупотреби, експлоатация, изоставяне, отлъчване и дискриминация. Някои форми на насилие (като телесното наказание) все още са юридически и социално толерирани и широко разпространени. Въпреки че много държави използват важни средства за защита на децата, националните и местните органи трябва да предприемат действия, в които човешките права са застъпени по-силно, които са устойчиви и се основават на ясна визия.

Осигуряване: осигуряването на услуги за децата и техните семейства не винаги отговаря на техните нужди. Определена категория деца имат много ограничен достъп до образование, здравеопазване, правосъдие, социална защита и до възпитателна и обгрижваща среда. Икономическото, социалното и технологичното развитие е поставило нови предизвикателства, с които децата, техните семейства и професионалистите, работещи с тях, не разполагат с достатъчно оборудване или не са достатъчно обучени, за да се справят с тях. Интегрираните местни, регионални и национални стратегии са от съществено значение за засилването на местната, регионалната и националната способност на правителствата да отговорят на съществуващите и появяващите се предизвикателства по рентабилен начин.

Участие: правата, свързани с участието на децата не се уважават: децата имат малък достъп до информация и рядко се търси тяхното мнение относно обществения и личен живот, или рядко му се обръща дължимото внимание.

Стратегия за 2012-2015 г. – превръщане на визията в реалност

Процесът

На 19 март 2011 г. Комитетът на министрите отбеляза³ предложените първоначални цели за бъдещата стратегия на Съвета на Европа за правата на

³ В своето решение, изложено в точка 10.6, буква а от [CM/Del/Dec\(2011\)1112](#) от дата 3 май 2011 г.

детето и предложената процедура за разработване на стратегията, и покани Секретариата да обсъдят ключовите национални въпроси за правата на децата и други ключови заинтересовани страни, с които да обсъдят какво включва бъдещата стратегия⁴. Настоящата стратегия е резултат от задълбочени консултации, проведени с:

- Оперативната група на секретариатите на Съвета на Европа за правата на детето (юни – юли 2011 г.);
- назначени от правителството координатори за правата на детето (юли-септември 2011 г.)
- парламентарната асамблея на Съвета на Европа чрез нейния Комитет по социални, здравни и семейни въпроси (октомври 2011 г.)
- ключови партньорски международни организации, професионални мрежи, гражданско общество и частния сектор (септември-октомври 2011 г.)
- участници в конференцията „Да изградим Европа, съобразена с интересите на децата: превръщане на визията в реалност” Монако 20-21 ноември 2011. г.

Също така, стратегията взема предвид мненията на децата, които са получени чрез широк спектър от проучвания и консултации с младежта, проведени от националните органи, националните институции по човешките права (включително омбудсмани за деца), НПО, независими изследователи и международни организации⁵

Стратегията е приета от Комитета на министрите на 15 февруари 2012 г.

Новата стратегия с няколко думи

През периода 2012-2015 г. Съвета на Европа ще се стреми към **ефективното прилагане на стандартите за правата на децата**. От съществено значение е

⁴ Програма „Да изградим Европа за и със децата”, доклад за напредъка и нови приоритети [СМ\(2011\)35](#).

⁵ Доклад на Съвета на Европа за “Възприемане от децата и младите хора на заплахите и предизвикателствата към правата на детето в Европа” август 2011 г. Този доклад може да се вземе от Секретариата на програмата.

постигането на съответствие между стандарти и практика - чрез осигуряване на насока, съвет и подкрепа на държавите-членки за това как най-добре да приложат тези стандарти⁶

Това ще се осъществи чрез:

- **Насърчаване на цялостен подход:** подкрепа на държавите-членки при спазването на четирите принципа на Конвенцията на Обединените нации за правата на детето: не дискриминация, отдаденост на всичко най-добро в интерес на децата, правото на живот, оцеляване и развитие и уважение на мнението на децата, както и взаимозависимост и неделимост на правата на децата;
- **Информация, повишаване на осведомеността, изграждане на нужния капацитет:** подобряване на достъпа до информация на всички заинтересовани страни (включително властите, професионалистите, децата и младите хора) относно стандартите, мониторингови доклади, кампании и обучителни материали и други свързани с това инструменти и осигуряване на обучения за професионалистите в тази връзка;
- **Включване и контрол** – поддържане и развитие на перспектива за правата на децата във всички дейности на Съвета на Европа, и в частност дейностите на неговите контролни му органи, както и поддържане и развитие на места за обмен на информация и добри практики и обсъждане на настоящи и възникващи въпроси.

Четирите стратегически цели по-долу надграждат достиженията на предишните няколко цикъла на програмата и отговарят на нуждите, определени от всички партньори на програмата. Те вземат предвид измерението на правата на децата в четири други хоризонтални програми на Съвета на Европа, които се занимават с информационното общество, ромите⁷ и пътуващите общности; равенството и

⁶ Съответните стандарти могат да бъдат проверени на следния уебсайт: www.coe.int/children.

⁷ Терминът „роми“, използван в Съвета на Европа се отнася за роми, синти, кале и подобни групи в Европа, включително пътуващите общности и източни групи (дом и лом) и покрива широко разнообразие на засегнатите групи включително лица, които се идентифицират като „цигани“.

различието (включително пола и деца с увреждания) и миграцията, включително непридружени непълнолетни деца,

Стратегическа цел 1 – Насърчаване на услуги и системи, съобразени с интересите на децата

Какво казват децата и младите хора:

Децата и младите хора съобщават, че са бдителни към обществените услуги и системи, с които влизат в контакт. Те искат да се отнасят с тях като с отделни индивиди и искат техният контакт с специалистите да е подчинен на взаимно доверие и уважение.

Децата също така съобщават, че често не знаят къде да потърсят помощ. Оплакват се, че са недостатъчно информирани относно процедурите, в които се включват и че специалистите не ги чуват, нито ги приемат сериозно. Жертвите на малтретиране често се страхуват, че никой няма да им повярва и съобщават, че специалистите често омаловажават това, което са казали.

Децата и младите хора притежават законното право за равнопоставен достъп до и подходящо третиране в здравеопазването, социалните, правосъдните, семейните и образователни системи и услуги, както и спорта, културата, работата за младежите и други развлекателни дейности, които са предназначени за младите хора под 18 г. възраст. Съветът на Европа ще подкрепя развитието на **съобразени с интересите на децата услуги и системи**, които са почтителни, отзивчиви, надеждни и отговорни с конкретно фокусиране върху деца в уязвимо положение. За да осигури цялостен подход за защита правата на децата, Съветът на Европа ще насърчи обмена на добри практики във връзка с местни, регионални и национални процедури и институции, занимаващи се с правата на децата.

Правосъдие, съобразено с интересите на детето

В съответствие с насоките на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на децата, програмата ще осигури подкрепа на държавите-членки при преразглеждането на националното им законодателство, политики и практика, за да се подобри достъпа на деца до и третирането им при гражданско, криминално и административно правосъдие, независимо от тяхната способност

да разбират и тяхното положение. В този контекст е необходимо държавите-членки да помагат на децата, техните родители и професионалистите, работещи с тях, да разбират по-добре правата на децата в правосъдната система.

Здравеопазване, съобразено с интересите на детето

В съответствие с насоките на Съвета на Европа за здравеопазване, съобразено с интересите на детето, се насърчават мерки, за да се гарантира, че националните политики приемат правата на децата като техен ръководен принцип при планирането, доставката и контрола на услугите в здравеопазването за деца; осигурява се равен достъп до качествено здравеопазване без дискриминация; гарантират се подходящи интегрирани услуги за деца със специални нужди и при всички решения за здравето на децата се взема предвид най-доброто за тях и тяхното мнение⁸

Социални услуги, съобразени с интересите на детето.

Насърчават се социални услуги, съобразени с интересите на детето, както е определено в Препоръката относно социалните услуги, които обръщат внимание на семейства и деца, и се определят като услуги, вземащи предвид възрастта на децата, нивото на зрялост и разбиране, прави се оценка на уникалните обстоятелства около детето и се обръща дължимото внимание на техните мнения, по конкретно по отношение на семейните задължения.

Семейно право и семейни политики

Насърчава се подписването, ратификацията, прилагането и контрола на стандартите на Съвета на Европа за семейно право. Насърчава се социалната, правната и икономическа защита на семейството в най-добрия интерес за детето. Осигурява се насока и подкрепа за държавите-членки при насърчаване на положително упражняване на родителски грижи, т.е. отглеждане на децата в среда, в която се уважават правата на детето и няма насилие, като същевременно се насърчава равнопоставената намеса на двамата родители.

Образование

⁸ Окончателната декларация, приета на 9-тата конференция на Министрите на здравеопазването на Съвета на Европа, Лисабон, 30 септември 2011 г.

Насърчава се обучението по гражданство и човешки права, включително разработване на обучителни програми за образователните специалисти с **конкретно** фокусиране върху правата на децата, демократичната култура, равенството, новата медийна среда, межкултурния диалог и детската и ориентирана към учащия се педагогика, с оглед осигуряването на ненасилствена среда.

Спорт и култура и други развлекателни и младежки дейности

Насърчават се фундаменталните етични принципи и човешко достойнство, почтеността и безопасността на онези, занимаващи се с тези дейности и по-специално, чрез предпазване на децата от използване за политическа, търговска и финансова изгода и от практики, които злоупотребяват или унижават, включително злоупотреба с наркотици и сексуален тормоз и малтретиране, и по-специално сексуален тормоз. Насърчават се правата на децата в спорта чрез разработване на подходяща спортна педагогика и подготовка, уважаваща тяхното развитие.

Стратегическа цел 2 – Премахване на всички форми на насилие над деца

Това, което казват децата и младите хора

За децата и младите хора, насилието е основна грижа, която трябва да бъде третирана като въпрос с приоритет. Те са обезпокоени от влиянието на насилието и престъпността върху техния живот и не се чувстват защитени по подходящ начин, например срещу побой, насилие, свързано с пола и младежко насилие, телесно наказание, сексуална експлоатация и сексуален тормоз в семейството, на училище, при алтернативни форми на грижи и в медиите, включително социалните онлайн медии.

След като са съобщавали за малтретиране, децата жертви на насилие често са били излагани на повторен тормоз, тъй като понякога някои процедури за докладване, разследване и съдебни процедури не уважават техните права, нужди и мнения.

Децата и младите хора имат законно право да бъдат защитавани от всички форми на насилие. Но въпреки положителните стъпки, предприети в тази насока, децата продължават да страдат от насилие във всички сфери на живота –

у дома, в училище, докато практикуват своите дейности, в домове за настаняване и при арест, в обществото и в медиите.

Съветът на Европа ще продължи да действа като регионален инициатор и координатор на инициативи за премахване на цялото насилие над деца в Европа. Под формата на Европейски форум за изпълнение на препоръките *на проучването на Генералния секретар на ООН относно насилието над децата (2006 г.)*, той ще продължи да подкрепя мандата на специалния представител на Генералния секретар на ООН относно насилието над децата както и на специалния докладчик на ООН относно търговията с деца, детската проституция и детската порнография. За тази цел, организацията ще възприеме двуетапен подход, за да:

- подкрепя приемането и прилагането на интегрирани национални стратегии за защита на деца от насилие. Те ще включват закони, политически и институционални реформи и фокусиране върху превенцията⁹;
- - насърчава нулева толерантност към всички форми на насилие чрез повишаване осведомеността и предприемане на действия, насочени към специфични видове насилие и ще се фокусира върху средата, в която се появява насилие.

Сексуално насилие

В сътрудничество с международните си партньори, Парламентарната асамблея и Конгреса на местните и регионалните власти в Европа се стремят към кампанията „ЕДНО към ПЕТ“ за прекратяване на сексуалното насилие над деца, за да се гарантира прилагане на Конвенцията на Съвета на Европа за закрила на деца срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие (CETS № 201), Конвенцията за киберпрестъпленията (ETS № 185), Конвенцията за борба с трафика на хора (CETS № 197), Конвенцията на Съвета на Европа относно предотвратяването и борбата с насилието над жени и домашното насилие (CETS

⁹ В съответствие с Препоръката на Комитета на министрите [CM/Rec\(2009\)10](#) за интегрирани национални стратегии за закрила на децата от насилие.

№ 210) и други конвенции на Съвета на Европа и инструменти, допринасящи за изкореняване на всички форми на сексуално насилие, включително мутилацията на генитални органи. За да се повиши осведомеността за сексуалната експлоатация и сексуалното посегателство над деца, Съветът на Европа ще се произнесе относно европейския ден за борбата срещу сексуалното посегателство и сексуалната експлоатация на деца до 2014 г.

Трафик на деца

Насока и помощ на държавите-членки при изпълняването на техните задължения по Конвенцията за борба с трафика на хора (CETS № 197), за да се намали уязвимостта на децата към трафик, включително принудителния труд, а именно чрез създаване на защитна среда за тях. Експертната група за действия срещу трафика на хора (GRETA) ще бъде поканена да обърне особено внимание на мерките, предприети от държавите за предотвратяването на трафика на деца и да се гарантира, че се вземат предвид най-вече интересите на децата по време на процедурите за идентифициране, предоставяне на помощ и закрила, при предоставяне на разрешително за пребиваване или когато се разглежда връщането на децата.

Телесно наказание, насилие въз основа на пола и домашно насилие

Продължава оказването на съдействие за една култура с нулева толерантност към насилието над деца, насърчаването на ефективно премахване на насилническа дисциплина и телесно наказание на деца във всички видове среда, включително в рамките на семейството/у дома, заедно с разработване на политики на подкрепяне на положителното упражняване на родителски грижи¹⁰. Специално внимание ще бъде отделено на насърчаването на подписването, ратификацията и прилагането на Конвенцията на Съвета на Европа относно предотвратяването и борбата с насилието над жени и домашното насилие (CETS № 210), с оглед закрила на момичета от насилие въз основа на пола и на всички деца, които са били свидетели на това и предотвратяване и премахване на домашното насилие над деца. Също така, се отделя специално внимание на

¹⁰ Препоръка [Rec\(2006\)19](#) за политика на подкрепяне на положителното отношение на родителите.

необходимостта от борба с насилствените и ранни бракове. Помага се на държавите-членки при оценката и споделянето на добри практики за предотвратяване на насилието въз основа на пола сред тийнейджърите.

Насилие в училище и предучилище

Оказва се помощ на държавите-членки при разработването на законодателство, политики и системи, необходими за преценяването, предотвратяването и премахването на различните форми на насилие в училищата. Ще се насърчават и споделят добри практики чрез използването на цялостен училищен подход и инструменти, предоставени от програмите на Съвета на Европа, за образование относно правата на човека и образование за демократичното гражданство с оглед осигуряването на една здрава психо-социална и физическа училищна среда, насърчаваща благосъстоянието на децата, както и премахването на практики като побой, дискриминация, унижително наказание и тормоз чрез насърчаването на ненасилнически ценности и поведение.

Стратегическа цел 3 – Гарантиране правата на децата в уязвими ситуации

Това, което казват децата и младите хора

Като цяло, децата се засягат от етикета, който им е сложен като членове на „уязвима група“. Те предпочитат да се отнасят към тях с уважение като отделни индивиди, независимо от каквито и да било общи преживявания или ситуации.

Консултациите с деца и млади хора при алтернативните грижи показват, че те не са правилно подготвени, за да се подложат на подобни грижи и че липсва последователност при предоставянето на грижи, неуспех при контролирането на тяхната лична ситуация и неотчитане на семейните връзки.

Децата под арест са притеснени от това, че трябва да делят място с възрастни престъпници, те нямат подходяща подготовка да се интегрират отново в обществото, съдебните процедури са бавни и липсват алтернативни подходи за справяне с престъпността.

Търсещите убежище и непридружени деца описват процедурите, през които трябва да минат при задържане, като стресиращи и травматични. Също

така, те казват, че са жертви на широко разпространени предубеждения и дискриминация.

Децата имат законното право на равноправно упражняване на правата, но на практика някои деца все още са изложени на нарушаване на правата им и се нуждаят от специално внимание и мерки, които да ги защитят, както и мерки, които да засилят техните права, по-специално чрез достъп до образование за гражданство и човешки права. Съветът на Европа е поел ангажимент за премахване на дискриминацията срещу деца в уязвимо положение чрез засилено сътрудничество с УНИЦЕФ, ЕС и гражданското общество. Освен групите деца, споменати по-долу, Съветът на Европа ще продължи да защитава други деца в уязвимо положение, като тези от националните малцинства, живеещите в бедност, децата отгледани в социална изолация, децата - жертви на дискриминация, основана на тяхната раса, етнос, цвят, пол, език, религия, политическо или друго мнение, национален и социален произход, собственост, увреждания, раждане или друг статус, като сексуална ориентация или полова идентичност. Докато осъществява тази цел, Съветът на Европа ще вземе предвид че децата често са подложени на множество форми на дискриминация.

Деца, отглеждани чрез алтернативни грижи

Насърчава се и се осигурява знание на държавите-членки при прилагането на насоките на ООН за алтернативни грижи за деца и препоръките на Съвета на Европа относно правата на деца, които живеят в домове за настаняване¹¹ и относно правата на деца и социални услуги, подходящи за децата и семействата¹². Съветът на Европа ще се фокусира върху деинституционализацията, надзора за спазването на правата на децата, които живеят в домове за настаняване и укрепването на техните права чрез информирание на децата за правата, които имат по подходящ за тях начин.

¹¹ Препоръка [Rec\(2005\)5](#) за правата на децата, живеещи в домове за настаняване.

¹² Препоръка СМ / Rec (2011) 12 относно правата на децата и социалните услуги, които са приятелски настроени към децата и семействата.

Деца с увреждания

Осигуряване на знания и насоки на държавите-членки с оглед защитата на правата на децата с увреждания чрез прилагане на Конвенция на ООН за правата на хора с увреждания и плана за действие на Съвета на Европа за насърчаване на правата и пълното участие на хора с увреждания в обществото (2006-2015 г.)¹³.

Деца под арест

Насърчаване и оценяване на прилагането на Препоръка CM/Rec(2008)11 относно европейските правила за малолетни и непълнолетни нарушители, подлежащи на санкции или мерки, насоките на Комитета на министрите на Съвета на Европа за правосъдие, съобразено с интересите на децата и съответните стандарти на Европейския комитет за предотвратяване прилагането на изтезания и нечовешко или унижително отношение и наказание (CPT). Съветът на Европа ще обърне особено внимание на разработването на алтернативи на арест, достъп до правна помощ, и правно представляване и закрила на задържаните деца от насилие. Ще се отдели специално внимание на правата на децата с родители в затвора.

Деца мигранти и деца „в движение”

Подкрепа на държавите-членки при подобряване закрилата на деца мигранти и деца „в движение”, включително търсещите убежище, бежанци, непридружавани, разделени, вътрешно разселени и безотечествени деца. В този контекст се насърчава прилагането на насоките за съобразено с интересите на децата правосъдие на деца в това положение и прилагането на препоръки [CM/Rec\(2007\)9](#) проекти за живот за непридружени деца мигранти, [CM/Rec\(2008\)4](#) относно засилване на интеграцията на деца на мигранти и с имигрантски произход и [CM/Rec\(2009\)13](#) относно националността на децата.

¹³ Препоръка [Rec\(2006\)5](#) за списъка с действия на Съвета на Европа за насърчаване правата и пълното участие на хора с увреждания в обществото: подобряване на качеството на живот на хора с увреждания в Европа 2006-2015 г.

Деца роми ¹⁴

Защита на правата на ромските деца чрез обучение на ромски медиатори в образованието и борба с дискриминацията и изолирането на ромските деца в образованието и здравните системи. Съветът на Европа ще обърне особено внимание на правата на ромските деца.

Стратегическа цел номер 4: Насърчаване на участие на децата

Това, което казват децата и младите хора

Децата и младите хора казват, че тяхното право на участие почти не се уважава. Те се чувстват изолирани от гражданския живот и от решенията на важни въпроси, засягащи техния живот, а именно настаняване извън семейството, образование и медицинско лечение. Те виждат като основни пречки за тяхното значимо участие следното: ограничение на възрастта за правото да бъдат чути, ниско ниво на информация, предубеждения на възрастните и липса на умения за слушане, когато става въпрос за деца; смущаваща формална среда и строг график. Ситуацията е още по-лоша при деца в уязвимо положение.

Всички деца имат законното право да бъдат чути и приемани сериозно по всички въпроси, които ги засягат, независимо дали в семейството или в среда на алтернативни форми на грижи, дневни грижи, училища, местни общности, здравеопазване, правосъдие, социални услуги, спорт, култура, работа за младежи и други развлекателни дейности за млади хора под 18 г. и при разработване на политики на местно, европейско и международно ниво. Основната пречка за ефективното участие на детето може да се припише на отношението на възрастните. Съветът на Европа и неговите държави-членки носят отговорност за промяната на положението и за установяване на една култура на уважение към мненията на децата.

¹⁴ Вж. бележка под линия 7.

Участието на децата е подход, обхващащ цялата стратегия. Организацията ще продължи да включва участието на деца като работен метод и като позиция в своите собствени дейности по въвеждане на стандарти, непрекъснат контрол и сътрудничество. Тази цел ще бъде включена по специално в отделите на Съвета на Европа, които работят с младежта, образованието и медиите и информационното общество.

Правото да бъдат чути и възприемани сериозно

Насърчаване и оценка на прилагането на правото на децата да бъдат чути и възприемани сериозно в съответствие със стандартите на Съвета на Европа с по-специален фокус върху участието на деца в уязвимо положение.

Образование за демократично гражданство и човешките права

Подкрепа на държавите-членки при прилагането на Хартата за демократично гражданство и образование по правата на човека ¹⁵ с насока върху активното участие на деца и образование за правата на човека, за деца и с участието на деца от широк спектър на образователна среда, включително формално и неформално образование.

Образование за правата на децата и информация

Създаване и онлайн и печатно разпространение на информация за правата на детето, пригодена за деца както и за родители, учители и други професионалисти, които работят с деца също и на неофициалните езици на Съвета на Европа.

Закрила и подготвяне на децата в медийната среда

Даване на възможност на децата да упражняват техните права на участие в медийната среда, като същевременно се гарантира тяхното право на неприкосновеност на личния живот чрез разработване на нови инструменти, които ще им помагат да управляват по-добре неприкосновеността на личния живот и личните данни в Интернет и други медии. Насърчаване на саморегулирането и правителственото регулиране на Интернет доставчиците,

¹⁵ Препоръка [CM/Rec\(2010\)7](#) за Хартата на Съвета на Европа за образование по демократично гражданство и образование по правата на човека

социални мрежите и медии в съответствие с правата на детето, както и подготвяне на децата и родителите за подобрена самозащита и превенция онлайн, като се взема предвид бъдещата стратегия на Съвета на Европа за управление на Интернет (2012- 2015 г.). Особено внимание ще се отдели на феномена „свръх сексуалност“ на децата в медиите.

Партньори

От 2006 г. насам програмата „Да изградим Европа за и с децата“ е създавала важни партньорства с ключови заинтересовани страни на глобално, европейско, национално и местно равнище. Това се е доказало като високо ефективно при въвеждането на стандартите на Съвета на Европа и работата отблизо с институциите, определящи политиката, както и с главните заинтересовани страни по програмата и крайните бенефициенти – децата. По този начин програмата ще преследва създаването, координацията и обединението на партньорства с органи и институции на всички нива, международни организации и мрежи, както и гражданското общество.

Сътрудничество с Европейския съюз

Съветът на Европа ще продължи сътрудничеството с ЕС, който се счита за главен партньор за постигане целите на стратегията и за изграждането на общоевропейско място, подходящо за деца. Съветът на Европа има големи очаквания, че ЕС ще подкрепи нейната стратегия, като се присъедини към Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи ETS № 005 и други най-съществени конвенции на Съвета на Европа, отнасящи се за правата на децата. Ще бъде засилена работата с Европейската комисия и с нейния координатор за правата на децата. Поради потенциални синергии между действията на Програмата на ЕС за правата на децата ¹⁶ и приоритетните области, определени в стратегията на Съвета на Европа – правосъдие, съобразено с интересите на децата, закрила на децата в уязвимо положение и борба с насилието над деца - ще бъде от особена важност сътрудничеството

¹⁶ Съобщение на Европейската комисия: Програма на ЕС за правата на детето, COM (2011) 60 окончателна, достъпно на:
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0060:FIN:EN:PDF>.

между ЕС и Съвета на Европа, както в рамките на ЕС, така и във външен аспект. Активно ще се подкрепя събирането на информация и разработването на показатели от Агенцията на ЕС за основните права (FRA)¹⁷, с оглед контролиране прилагането на стандартите за правата на децата. Съветът на Европа също така ще развива и консолидира партньорства с междуправителствени органи като l'Europe de l'Enfance и националните центрове за наблюдение на децата (ChildONEurope).

Съветът на Европа ще продължи координирането на действията с тези, предприемани на ниво ЕС в рамките на комюнике на Европейската комисия от 5 април 2011 г. и заключенията на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) от 19 май 2011 г.¹⁸.

Сътрудничество с Комитета на ООН по правата на детето

Съветът на Европа ще отдели специално внимание на общите коментари на Комитета на ООН по правата на детето и заключителните наблюдения във всички негови дейности. Освен това при контрола на ефективното прилагане на Европейските стандарти, Съветът на Европа ще гради върху националните доклади на Комитета на ООН по правата на детето с оглед подпомагане на държавите-членки да гарантират ефективна и последователна последваща работа на препоръките на Комитета на ООН по правата на детето. И накрая, Съветът на Европа ще насърчи (чрез 47-те си членове) подписването и ратификацията на новия факултативен протокол относно процедурата по съобщаване за нарушаване правата на децата, давайки възможност на Комитета на ООН по правата на детето да преглежда съобщения от деца и техните представители.

Сътрудничество с Фонда на ООН за децата (УНИЦЕФ)

Съветът на Европа ще засили своето сътрудничество си с УНИЦЕФ, по-специално с Регионалната ѝ служба за централна и източна Европа (СЕЕ) и

¹⁷ Доклад на Агенцията на ЕС за основните права, Разработване на индикатори за защитата, зачитането и насърчаването на правата на детето в Европейския съюз, достъпно на http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

¹⁸ „Рамка на ЕС за националните стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.”.

Общността на независимите държави (CIS). Той ще се ползва от експертния и програмния опит на УНИЦЕФ при разработването на стандарти и насоки за Съвета на Европа и ще засили сътрудничеството си, за да насърчи равенство, особено за гарантиране правата на уязвими деца. За да подкрепи прилагането на стандартите, Съветът на Европа ще се възползва от присъствието на място на УНИЦЕФ в региона на СЕЕ/CIS, като същевременно разшири собственото си присъствие на място в посочените страни. В допълнение ще бъде проучен потенциалът на общите действия, както е предвидено от Съвместната декларация от 2007 г. за укрепване на сътрудничеството между Съвета на Европа и Уницеф.

Сътрудничество с неправителствени организации

Съветът на Европа ще засили връзките си с неправителствения сектор, като улесни тяхната роля на съветник и достъпа им до инструментите на Съвета на Европа и процесите на консултиране. Ще бъде засилено сътрудничеството с изследователските и академичните институции, за да се насърчи събирането и анализа на данни и за да се разработят инструменти за оценка на въздействието, необходими за фокусирането на действията. Съветът на Европа също ще се стреми да засили своето сътрудничество с медиите и частния сектор, за да насърчи осведомеността и прилагането на неговите стандарти. Съветът на Европа ще се стреми да изгражда мостове между донорите и НПО като партньори по изпълнението.

Работни методи и институционална рамка

Съществуващите стандарти представляват отлична основа за ефективна закрила и насърчаване правата на децата. И все пак, липсата на подробни данни и задълбочен анализ на положението в държавите-членки затруднява премахването на препятствията пред прилагането на закони и политики. Затова е важно да се развие способността на Съвета на Европа да определя недостатъците и добрите практики с оглед осигуряване на общи насоки и по-специализирана подкрепа за практическото осъществяване.

Работните методи на програмата ще служат за следните цели:

- включване на правата на децата във всички действия на Съвета на Европа и по-специално в съществуващите контролни механизми;
- гарантиране на общата приложимост и координация на действията;
- насърчаване на цялостен подход за правата на децата ;
- подобряване на комуникацията с всички заинтересовани страни и медиите;
- развитие на култура на директна комуникация с децата и семействата на разбираем за тях език;
- засилване на способността на Съвета на Европа да предоставя подробни данни за прилагането на стандартите за правата на децата в Европа.

Засилване на способността на Съвета на Европа да подкрепя прилагането на стандартите

Съветът на Европа чрез програмата „Да изградим Европа за и с децата” и настоящата стратегия ще продължат да действат като регионален форум за насърчаване правата на детето и ще се съсредоточат върху осъществяването на целите на настоящата стратегия в сътрудничество с ключовите си партньори, чиято роля е да се стремят към засилване и ефективна подкрепа в осъществяването на целите на стратегията.

Ключовите партньори са:

- оперативната група на секретариатите на Съвета на Европа за правата на детето, която провежда редовни срещи, посветени на обмена на резултати и трудностите, произтичащи от съответните сфери на дейности, за координиране на реакциите и предложения за действия.
- тематичният координатор на Комитета на министрите за правата на децата (TC-ENF), който сътрудничи със съответните докладващи групи и гарантира собствеността и лидерството на Комитета на министрите по отношение на тази програма;
- мрежата от координационни центрове на Съвета на Европа за правата на детето, която беше създадена, за да насърчи координацията между

различните заинтересовани страни и политики на национално равнище и да засили връзката между тези координационни механизми и стратегията и програмата на Съвета на Европа; ролята на Мрежата от координационни центрове ще бъде преосмислена и засилена;

- представителите на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, Конгреса на местните и регионалните органи, комисаря по правата на човека и други звена като управителни и експертни комитети, контролиращи органи и съответните институции и органи;
- представители на международни организации, гражданското общество, омбудсмани, на по-високите нива на образование и изследователски институции, международни експерти, професионални мрежи, младежки организации, асоциации на родители и отделни деца.

Работата е подпомогната от секретариата на Отдела по правата на децата (Дирекция на правосъдието и човешкото достойнство DG I);

За да се вземе предвид решението за фокусиране върху прилагането на стандартите, Съветът на Европа ще трябва да засили способността си да предоставя политически насоки и подкрепа на държавите-членки. Съветът на Европа също така трябва да увеличи способността си да предоставя експертни съвети за насока и подкрепа на работата на Комитета на министрите, различните управителни комитети, съществуващите контролни органи и държавите-членки. Ще бъде проучена възможността да се удовлетвори тази нужда чрез създаване на **комисия за правата на децата**.

Засилване ролята на контролните органи на Съвета на Европа

Като се има предвид броя на договорите на Съвета на Европа, касаещи правата на децата, както и специфични за децата правни инструменти, ще се даде приоритет на прилагането на съществуващите стандарти на Съвета на Европа чрез едно по-активно включване на правата на детето в работата на контролните органи на Съвета на Европа и механизмите на човешките права. Ще бъде предоставена специфична подкрепа на Европейския съд по правата на човека и

други механизми на Съвета на Европа и конвенционални комитети¹⁹. Контролни дейности се провеждат също и от Комитета на министрите, Парламентарната асамблея и Комисаря по правата на човека. Всички тези органи ще бъдат насърчавани да се фокусират ефективно върху правата на детето в своята работа и биха могли да извлекат полза от експертния опит, който е на разположение чрез комисия по правата на децата и увеличена публичност благодарение на усилията за популяризиране на програмата.

По-голямото включване на правата на децата в работата на контролните органи и механизмите по човешките права ще доведе до:

- пълна собственост на държавите-членки върху стандартите за правата на децата на Съвета на Европа и тяхното по-последователно и унифицирано тълкуване и прилагане на национално равнище;
 - по-ефикасно използване на мониторинговите доклади и подходяща за децата обратна информация и механизми за закрила, включително от страна на органите за наблюдение на ООН²⁰ с цел развиване на бъдещи дейности на Съвета на Европа в областта на правата на децата;
 - развитие на идеални за целта форми на сътрудничество между държавите-членки, които се фокусират върху прилагането на мерки, произтичащи от решенията на Европейския съд по правата на човека, както и препоръки и заключения на други контролни органи, и
- подобрен достъп на децата до международното правосъдие, включително чрез принос на децата и пряко участие в работата на механизмите за наблюдение и

¹⁹ Това би могло да включва Европейския комитет по социалните права (ECSR), Европейския комитет за предотвратяване прилагането на изтезания и нечовешко или унизително отношение и наказание (CPT), Експертната група за действия срещу трафика на хора (GRETA), Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността (ЕКРН), Разширеното частично споразумение за спорта (EPAS), Съвещателната комисия по рамковата конвенция за закрила на националните малцинства, Експертният комитет за европейската харта за регионални и малцинствени езици, както и редица други конвенционални комитети, включително Конвенционалният комитет на Европейската конвенция за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване на упражняването на родителските права.

²⁰ Включително заключителни наблюдения и общ коментар на Комитета на ООН по правата на детето, доклади на НПО за Комитета на ООН по правата на детето и Всеобщия периодичен преглед на Съвета на ООН за правата на човека.

човешките права ²¹, развитие на дейности, в които участват деца, версии на стандартите, съобразени с интересите на децата, както и чрез обучение и съдействие на специалистите (включително НПО, национални институции по правата на човека, правни експерти и представители на гражданското общество).

Съветът на Европа също така ще увеличи подкрепата си за националните институции и организации, отговорни за контрола върху спазването на правата на детето на национално равнище, включително специални механизми за подаване на жалби и контролни механизми, и ще насърчи развитието на трансгранично сътрудничество и обмен на информация с държавите-членки. Такива организации включват национални институции за правата на човека, включително най-вече омбудсмани за деца, както и широк обхват на правата на децата от страна на НПО.

Оценка

Прилагането на Стратегията ще бъде предмет на вътрешна и външна оценка. В края на 2013 г. Тематичният координатор на Комитета на министрите по въпросите на децата ще извърши междинен преглед за оценка на ефикасността, ефективността, въздействието, стабилността и релевантността на действията в контекста на поставените цели. Доклад за напредъка по прилагането на Стратегията ще бъде представен на Комитета на Министрите до средата на 2015 г.

Списък с дейности

Списъкът с конкретните проекти и дейности, които предстои да бъдат изпълнени в контекста на Стратегията се съдържа в документ [CM\(2011\)171 add.](#)

Бюджет

Стратегията ще има продължителност четири години, покриваща два бюджетни цикъла (2012-2013 г. и 2014-2015 г.).

²¹ Като резултат от пилотен проект с един контролен орган може да се разработи пътна карта, която да включва участието на децата в колкото е възможно повече контролни органи на Съвета на Европа.

Бюджетът на стратегията ще бъде съставен от обикновения бюджет на Съвета на Европа и доброволните вноски на държавите-членки, включително командировъчни. Обикновеният бюджет ще включва бюджетът на Координационното звено на програмата, както и ресурси от сектори и услуги от Съвета на Европа, прилагащи специфични проекти и дейности по правата на детето.

Съветът на Европа

Съветът на Европа е международна организация, основана през 1949 г., която в момента има 47 държави-членки. Нейната роля е да насърчава правата на човека, демокрацията и равенството пред закона. Съветът на Европа установява общи демократични принципи, основани на Европейската конвенция за правата на човека и други конвенции и препоръки относно закрилата на хора, което разбира се включва 150 милиона деца от Европа.

„Да изградим Европа за и с децата”

Съвета на Европа

Ф-67075 Страсбург Седекс

www.coe.int/children

children@coe.int